

BİR ÜNİVERSİTENİN EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ALGILADIKLARI SOSYAL DESTEK*

A. Arıcıoğlu**, R. Akdur***

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, bir Üniversitenin Eğitim Fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile bu desteğin kaynağı ve bunların öğrencilerin bazı kişisel özellikleri ile ilişkisini incelemek ereğiyle yapılmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Örneklem büyüklüğü 356 olarak belirlenmiştir. Veriler bir üniversitenin İlköğretim Matematik, İngilizce, Sınıf, Okulöncesi, Almanca Öğretmenliği ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümlerine 2006–2007 öğretim yılında devam eden öğrencilerden 486'sına anket uygulanarak elde edilmiştir. Kullanılan anket; öğrencilere ilişkin kişisel verileri toplamak ereğiyle araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Veri Formu ile Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeğini (Zimet ve ark 1988, Eker ve ark 2001) içeren iki bölümden oluşmaktadır. Elde edilen veriler, ikili karşılaştırmalar için t testi; çoklu karşılaştırmalar için ise tek yönlü

varyans analizi ile test edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin aldıkları toplam sosyal destek puanı alt ve üst grup olmak üzere iki gruba ayrılarak, dahil oldukları grup ile kişisel özellikleri arasındaki ilişki ki-kare testiyle değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeylerinin bölüm, sınıf ve yaş gibi özellikleri açısından anlamlı farklılık göstermediği, buna karşılık cinsiyet, ailenin aylık geliri, ikamet edilen yer ve yaşamın çoğunun geçirildiği yer açısından anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin toplam sosyal destek puanları alt grup ve üst grup olarak sınıflandırıldıktan sonra, bu puanların öğrencinin kişisel özellikleriyle olan ilişkisi ki-kare analizi ile yeniden değerlendirildiğinde; benzer sonuç elde edilmiştir. Yani; öğrencilerin aldığı puan ile cinsiyet, ailenin aylık geliri, ikamet edilen ve yaşamın çoğunun geçirildiği yer arasında istatistikî anlamlılık düzeyinde ilişki olduğu bulunmuştur. Buna karşılık okunan bölüm, sınıf, yaş ve ikamet edilen yer değişkenleri arasında anlamlılık düzeyinde bir ilişki bulunmamıştır. **Sonuç ve Öneriler:** Çalışma, çok sınırlı sayıda öğrenci üzerinde yapılmış olması nedeniyle genelleme yeteneğinden yoksundur. Bu nedenle bu konuda daha sonraki araştırmalar, daha kapsamlı ve

* Arıcıoğlu'nun (2008) Yüksek Lisans tezinin bir kısmıdır.

** Yrd. Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi,

*** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi,

ayrıntılı yapılmalı ve çıkan sonuçlara göre destek programları geliştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal destek, algılanan sosyal destek, üniversite öğrencileri

Perceived Social Support Levels of University Students in a University Education Faculty

ABSTRACT

Objective: The study inquired if perceived social support among students of University, College of education differed significantly according to gender, field of study, major, age, family income, place of residence and place in which individuals lived most of their lives.

Material and Method: The sample size was calculated as 356. Data was gathered from a total of 486 students at departments of Mathematics Education, English Language Education, Elementary Education, Early Childhood Education, German Language Education, and Psychological Counseling and Guidance during the academic year of 2006–2007. Data were obtained with the Personal Data Form developed by the researchers and the Multidimensional Scale of Perceived Social Support MSPSS (Zimet et al 1988, Eker et al 2001). Pair-wise comparisons were done with t-tests and multiple comparisons with one-way analysis of variance (ANOVA). The relationships between social support and independent variables were examined with chi square test which revealed that low and high perceived social support groups differed significantly according to gender, monthly family income and place of longest residence.

Results: Results showed that students' levels of perceived social support did not vary significantly according to major (field of study), year of study, age and monthly family income. On the other hand, perceived social support differed significantly according to gender, place of residence and where individuals spent most of their

lives. The relationship between social support and independent variables were further examined with chi square test which revealed that low and high perceived social support groups differed significantly according to gender, monthly family income and place of longest residence. **Conclusion:** This study was carried on very limited groups, so the results could not be generalized to general population. Further studies with university students are needed in order to tailor support interventions in accordance with the needs of this population.

Key Words: Social support, perceived social support, university students

GİRİŞ VE AMAÇ

Sosyal destek, bireyin yakın çevresi tarafından oluşturulan sosyal ağın destekleyici olarak algılanması şeklinde tanımlanabilir. Son yıllarda yapılan çalışmalar, algılanan sosyal desteğe, yani sosyal ilişkilerin kişi tarafından destekleyici olarak görülüp görülmediği konusuna yoğunlaşmaktadır.

Üniversite yaşamı, öğrenciler için stres ve kaygı yaratan bir ortam niteliği taşıyabilir. Üniversiteye başlamak bir zorlanma oluşturabilir. Çünkü, kişi üniversiteye başlamakla, aile gibi korunaklı bir sistemden, başka bir kent, okul ve çevre gibi daha büyük ve koruyuculuğu görece olarak daha az bir sisteme dahil olur. Bu değişim bir uyum sağlamayı da gerektirmektedir. Bu dönemde kendisinden, yakın ilişkiler kurma, karşı cins ile arkadaşlık etme, beğenilme ve kabul edilme ile tanımlanabilen özellikler geliştirmesi de beklenir. Bu nedenlerle üniversite öğrencileri kendini sosyal destek konusunda zayıf hissedebilmektedir. Bu bağlamda, pek çok sorunun çözümünde ve önlenmesinde sosyal destek kaynaklarının güçlendirilmesi ve sosyal destek düzeyinin yükselmesi büyük önem taşımaktadır. Tüm bunlardan yola çıkarak, geç ergenlik dönemini yaşayan üniversite öğrencileri için sosyal desteğe sahip olmanın son derece önemli olduğu söylenebilir.

Sağlığın korunması ve psikolojik sorunların çözümlenmesinde, sosyal destek kaynaklarının farkına vardırılması ve etkili kullanımının öğretilmesi bireylere önemli derecede yardımcı olmaktadır (Yıldırım, 1998). Kişinin yaşamın zorlayıcı yönleriyle başa çıkmasında ve stresin olumsuz etkilerine direnç göstermesinde başkalarıyla olan sosyal ilişkilerinin önemli olduğu bilinmektedir. Sosyal destek zor durumda olan kişiye aile üyelerinin, akrabalarının, arkadaşlarının ve diğer toplumsal ilişkilerinin sağladığı kaynaklar olarak nitelendirilmektedir (Tak ve Mccubiin, 2002). Sosyal destek, sosyal ilişkinin algılanış biçimi, yani sosyal ağın kişi üzerinde bıraktığı etkiyle yakından bağlantılıdır. Sosyal ağ, kişi ile çevresindeki diğer insanlar arasındaki bağları ve bu insanların birbirleriyle olan ilişkilerini anlatmak için kullanılan bir terimdir. Geniş bir sosyal ağ içinde bulunan insan, eş, evlat, ebeveyn, arkadaş ya da komşu gibi birbirinden farklı roller sürdürür. Birey, bu farklı yaşantılar içinde ne denli seviliyor, değerli bulunuyor, gerektiğinde yardım görüyorsa, kendini o denli mutlu ve güven içinde hisseder. Bunun tersine, sosyal ilişkiler yetersiz ya da bozuk olduğunda, ruhsal bir hastalık geliştirme riskini artıran anksiyete ve değersizlik duyguları sık yaşanır (Sorias, 1988a; Sorias, 1988b). Biyo-psiko-sosyal bir varlık olan insan, sosyal çevresi ile bütüleşerek yaşamını sürdürmektedir. Sosyal destek, son yıllarda bir baş etme kaynağı ve önleyici yönü nedeniyle ilgi uyandıran bir konudur. Toplum içinde ruh sağlığı bakımı yaklaşımının bir sonucu olarak, aile, arkadaş ve yakın çevrenin sağladığı doğal destekten yararlanmaya doğru bir yönelimin varlığı dikkat çekicidir (Eker ve ark 2001). Sosyal destek, bireyin beden ve ruh sağlığı açısından önemli ve koruyucu-önleyici işlevi olan bir değişkendir. Dolayısıyla, sosyal destek, iyilik hali üzerinde de oldukça önemlidir.

Sosyal desteğin, kişinin ruhsal ve fiziksel sağlığını iyileştirerek iyilik halini artırmasının nedenleri; bağıllık gereksiniminin doyumlanması, kimlik duygusunun korunması ve güçlendirilme-

si, kendine güvenin artması olarak açıklanmaktadır (Baron ve ark., 1990). Literatürde algılanan (perceived) ve sağlanan (received) sosyal destek kavramlarından söz edilmektedir. Algılanan sosyal destek, bireyin diğerleriyle kuvvetli bağları olduğuna inanması ve destek sağlayacağına ilişkin bilişsel algılamasıdır. Sağlanan destek ise, destek kaynaklarından sağlanan sosyal destek miktarı olarak tanımlanmaktadır. Başkaları tarafından sevildiğini, sayıldığını, gerektiği zaman yardım bulacağını, ilişkilerinin doyum verici olduğunu düşünen kişinin algıladığı destek fazladır (Kef,1997). Özet olarak, sosyal desteğin, kişinin hayatın zor dönemlerinde ihtiyaç duyduğu anda yardım alabileceği insanların varlığına inanması ve verilen destekten memnun olması gibi işlevleri vardır.

Bu araştırma, bir Üniversitenin Eğitim Fakültesi öğrencilerinin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile bu desteğin kaynağı ve bunların cinsiyet, okunan bölüm, sınıf, yaş, ailenin aylık gelir düzeyi, ikamet edilen yer, yaşamın çoğunun geçirildiği yer değişkenleri ile olan ilişkisini incelemek amacı ile yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Yöntem: Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapılmış kesitsel bir araştırmadır.

Veri Toplama Araç ve Biçimi: Veri toplama aracı olarak, birinci bölümünde Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölümünde ise Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği Formu bulunan iki bölümlü bir anket kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin kişisel bilgileri toplamak üzere araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Öğrencilerin cinsiyeti, sınıfı, yaşı, ailenin ortalama aylık geliri, kalınan yer, yaşamın çoğunun geçirildiği yer ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği: Zimet ve arkadaşları tarafından 1988'de geliştirilen, Eker ve Arkar tarafından 1995 yılında Türkçe'ye uyarlanan bir ölçektir (Eker ve ark.,

2001). On iki maddeden ibaret olan ölçek; desteğin kaynağına ilişkin ve her biri dört maddeden oluşan üç grubu içerir. Bunlar; (aile 3, 4, 8, 11; arkadaş 6, 7, 9, 12; özel insan 1, 2, 5, 10) dir. Her madde, yedili likert tipi bir ölçekten oluşmaktadır. Puanlanmasında, her bir alt grubun puanlarının toplamı esas alınmaktadır. Elde edilen puanın yüksek olması, sosyal desteğin yüksek olduğunun bir göstergesidir.

Ölçeğin Geçerliliği ve Güvenilirliği: Eker ve Akar ölçeğin faktör analizini yapmış ve sonuçta Türkçede de sosyal destek için aile, arkadaş ve özel insan olmak üzere 3 kaynak bulmuşlardır. U.C.L.A. Yalnızlık Ölçeği, Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, Belirti Tarama Listesi ve Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılarak benzer ölçekler geçerliliği yapılmıştır. Ölçekler anlamlı korelasyon göstermişlerdir(Eker ve ark., 2001).

Ölçeğin iç tutarlılığını ölçmek için; Cronbach alfa yöntemi kullanılmıştır. Değerler 0.80 ile 0.95 arasındadır ve üç örnekleme de ölçek ve alt ölçekler kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık göstermişlerdir(Eker ve ark., 2001).

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, 2003–2006 öğretim yılında, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne kayıt yaptıran 2720 öğrenci oluşturmaktadır. Basit yansız örneklem büyüklüğünü tayin etmek için kuramsal örneklem büyüklükleri (Anderson, 1998) dikkate alınmıştır. Hesaplama, güven düzeyi % 95, örneklem hatası %5 olarak alınmış ve örneklem büyüklüğü 356 olarak bulunmuştur. Sonuçta, uygulamadan doğabilecek veri kayıpları da dikkate alınarak, 2006–2007 yılında devam etmekte olan 486 kişiye anket uygulanmıştır.

Veri Toplama İşlemi: Ankete son şekli pilot uygulamadan sonra verilmiştir. Araştırmacı tarafından, uygulama yapılan her sınıfta, önce araştırmanın amacı ve anket ile ilgili açıklamalar yapılmış ve daha sonra anketler dağıtılarak, öğrenciler tarafından doldurulduktan sonra toplanmıştır. Sonuçta Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2006–2007 yılı Bahar Döneminde öğrenim görmekte olan 486 öğrencinin verisine ulaşılmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Elde edilen veriler SPSS 13 (Sosyal Bilimler İçin İstatistiksel Paket Program) programı ile işlenmiştir. İstatistik analizlerde, ikili bağımsız gruplar için "t testi", ikiden fazla grupların ortalamaları arasındaki farkı test etmek için ise tek yönlü varyans analizi (F) testi (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2002) kullanılmıştır. Varyans analizi sonrasında, ikili karşılaştırmalarda farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD tekniği kullanılmıştır.

Ayrıca, öğrenciler sosyal destek toplam puanları açısından düşük ve yüksek puan alan grup olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma; sosyal destek toplam puanlarının aritmetik ortalamasından 0,5 standart sapma puanı çıkarılarak elde edilen puandan daha düşük puana sahip olan öğrencilerin düşük, ortalama puana 0,5 standart sapma puanı eklenerek elde edilen puandan daha yüksek puan alan öğrenciler ise yüksek puan alan grup olarak değerlendirilmesi suretiyle yapılmıştır. Bu iki değer arasında puan alan öğrenciler ise orta grup olarak kabul edilmiştir. Sonuçta, analizlerde orta grup analize dahil edilmeyerek, alt ve üst sosyal destek algılayan gruplar için öğrencinin cinsiyeti, ailesinin aylık geliri ve yaşamının çoğunu geçirdiği yer değişkenlerinin ilişkisi açısından ki-kare analizleri yapılmıştır. Bulunan sonuçlar ki kare testi temelli testlerden Cramer's V testi ile de değerlendirilmiştir

BULGULAR

Çizelge 1'de 486 öğrenciden elde edilen, Sosyal Destek Ölçeği'nin tümüne ait puanlar ve alt boyutlarına ait puanlar betimleyici istatistikleri ile verilmektedir. Puan dağılımlarına ait kayışlık ve basıklık katsayıları incelendiğinde, dağılımların normalden çok fazla sapma göstermediği, diğer taraftan alt ölçek puan dağılımlarının üçünün de sola çarpık ve basık olduğu, toplam puan dağılımının sola çarpık ve basıklık düzeyinin ise normal dağılıma uyduğu anlaşılmaktadır. Aileden algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalaması 20,02; Arkadaştan al-

gılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalaması 21,36; Özel insanlardan algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalaması 19,25 ve Toplam algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalaması ise 61,65 olarak elde edilmiştir.

Öğrencilerin algıladıkları sosyal destek puanları, bu desteğin kaynağına ve öğrencilerin cinsiyetlerine göre "t testi" ile incelendiğinde; aileden algılanan ($t=2.72$, $p<.05$) ve toplam ($t=2.781$, $p<.05$) sosyal destek puanları kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark göstermektedir. Buna karşılık arkadaştan ($t=0.38$, $p>.05$) ve özel insandan ($t=1.184$, $p>.05$) algılanan sosyal destek puanları kız ve erkek öğrenciler arasında fark göstermemektedir.

Öğrencilerin algıladıkları sosyal desteğin, toplam sosyal destek puanı ve alt boyutları açısından okudukları bölümlere, buldukları sınıf düzeyine, yaşlarına, ailelerinin aylık gelirine, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre farklılık gösterip göstermediği tek yönlü varyans analizi ile incelendiğinde; toplam puan ($F=1.471$, $p>.05$) ve aile ($F=0.751$, $P>.05$), arkadaş ($F=1.144$, $P>.05$), özel insan desteği ($F=1.684$, $P>.05$) alt ölçeklerine göre öğrencilerin okudukları bölümler arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Benzer şekilde toplam puanı ($F=0.271$, $p>.05$) ve aile ($F=1.743$, $P>.05$), arkadaş ($F=1.266$, $P>.05$), özel insan desteği ($F=1.454$, $P>.05$) alt ölçeklerine göre öğrencilerin buldukları sınıf düzeyi arasında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Sosyal destek ölçeğinin toplam puanı ($F=0.902$, $p>.05$) ve aile ($F=2.128$, $P>.05$), arkadaş ($F=0.448$, $P>.05$), özel insan desteği ($F=1.426$, $P>.05$) alt ölçeklerine göre öğrencilerin yaşları arasında da anlamlı bir farklılık yoktur.

Analiz sonuçları, öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek puanları ile ailelerin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığını göstermektedir ($F=0.380$, $P>.05$). Benzer biçimde, öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamaları da ailelerin aylık gelir

düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F=0.096$, $P>.05$).

Öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanlarında ailelerin aylık gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($F_{(2;483)}= 4,73$; $p= 0,01$). Varyans analizi sonrasında farkın hangi gruplar arasında oluştuğunu belirlemek için LSD tekniği (Hinkle ve ark.,1998) ile ikili karşılaştırmalar yapıldığında; ailesinin aylık gelir düzeyi 0–999 YTL olan öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanları ortalamasının gelir düzeyi 1000–1999 ve 2000+üzeri YTL olan öğrencilerden anlamlı bir biçimde farklı olduğu görülmüştür.

Toplam sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamalarının da benzer şekilde gelir düzeyine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı gözlenmiştir ($F_{(2;483)}= 3,19$; $p< .05$). LSD yöntemi ile farkın hangi gruplar arasında olduğu incelendiğinde; ailesinin aylık gelir düzeyi 0–999 YTL olan öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanları ortalamasının gelir düzeyi 1000–1999 ve 2000+üzeri YTL olan öğrencilerden anlamlı bir biçimde farklı olduğu anlaşılmıştır.

Öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek puanlarının ikamet durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur ($F_{(3;482)}= 9.910$, $p< 0.01$). LSD tekniği ile ileri analiz yapıldığında; aile yanında kalan öğrencilerin aile sosyal desteği puanlarının arkadaş ile oturan ve "akraba yanında, tek başına, eş ile kardeşi ile vb" oturan öğrencilerin aile destek puanlarından anlamlı bir biçimde farklı olduğu görülmüştür. Aile ile ikamet eden öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek puanları diğer gruplardaki öğrencilerin puanlarından daha yüksek çıkmaktadır. Bu alt ölçekte diğer ikili karşılaştırmalarda ortalamalar arası anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Benzer biçimde, öğrencilerin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarının

ikamet durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur ($F_{(3;482)} = 4.558$, $p < 0.01$). LSD tekniği ile ikili karşılaştırmalar yapıldığında; aile yanında kalan öğrencilerin arkadaş sosyal desteği puanlarının yurtta kalan öğrencilerin arkadaş sosyal desteği puanlarından anlamlı bir biçimde farklı olduğu görülmüştür. Yurtta ikamet eden öğrencilerin arkadaştan algıladıkları sosyal destek puanları aile yanında oturan gruplardaki öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek çıkmaktadır. Bu alt ölçek için diğer ikili karşılaştırmalarda ortalamalar arası anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Öğrencilerin, özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanları ikamet durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{(3;482)} = 4.390$, $p < 0.01$). LSD tekniği ile yapılan ikili karşılaştırmalarda; aile yanında kalan öğrencilerin özel insan desteği puanlarının diğer ikamet biçimindeki öğrencilerin puanlarından anlamlı bir biçimde farklı olduğu görülmüştür. Aile ile ikamet eden öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamasının diğer gruplardaki öğrencilerin puanlarından daha düşük olduğu gözlenmiştir. Bu alt ölçekte de diğer ikili karşılaştırmalarda ortalamalar arası anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Öğrencilerinin testin tamamı için algıladıkları sosyal destek toplam puanlarının aritmetik ortalamalarının ikamet durumlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmüştür ($F_{(3;482)} = 1.673$, $p > .05$).

Öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek puanları yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{(4;481)} = 6.438$, $p < 0.01$). Yapılan ikili karşılaştırmalar, yaşamının çoğunu ilçede geçiren öğrencilerin aile sosyal desteği puanlarının yaşamının çoğunu küçük şehir ve büyük şehirde geçiren ve "akraba yanında, tek başına, eş ile, kardeşi ile vb" oturan öğrencilerin puanlarından anlamlı düzeyde farklı olduğu görülmüştür.

Yaşamının çoğunu ilçede geçiren öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek puanlarının aritmetik ortalaması küçük şehir ve büyük şehirde geçiren öğrencilerin puan ortalamalarından daha yüksek çıkmaktadır. Bu alt ölçekte diğer ikili karşılaştırmalarda ortalamalar arası anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Benzer biçimde, öğrencilerinin arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek puanlarının yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre istatistikî olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı gözlenmiştir ($F_{(4;481)} = 3.563$, $p < 0.01$). Farkın hangi gruplar arasında oluştuğunu belirlemek için LSD tekniği ile ikili karşılaştırmalar sonucunda, yaşamlarının çoğunu köy-kasabada geçiren öğrencilerin arkadaş sosyal desteği puanlarının yaşamlarının çoğunu diğer yerlerde geçiren öğrenci gruplarının arkadaş sosyal desteği puanlarından anlamlı bir biçimde farklı olduğu görülmüştür. Yaşamlarının çoğunu köy-kasabada geçiren öğrencilerin arkadaş sosyal desteği puanlarının ortalamasının yaşamlarının çoğunu diğer yerlerde geçiren öğrenci gruplarının arkadaş sosyal desteği puanlarının ortalamasından daha düşük olduğu gözlenmiştir ve bu alt ölçekte içinde diğer ikili karşılaştırmalarda ortalamalar arası anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamalarının yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı gözlenmiştir ($F_{(4;481)} = 6.567$; $p < 0.01$). LSD tekniği ikili karşılaştırmalar yapıldığında; yaşamlarının çoğunu köy-kasabada geçiren öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanlarının yaşamlarının çoğunu diğer yerlerde geçiren öğrenci gruplarının özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanlarından anlamlı bir biçimde farklı olduğu görülmüştür. Yaşamlarının çoğunu köy-kasabada geçiren öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek puanlarının yaşamlarının çoğunu diğer yerlerde geçiren öğrenci gruplarının özel insanlardan algıladıkları

sosyal destek puanlarından daha düşük olduğu gözlenmiştir ve bu alt ölçekte de diğer ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Analiz sonuçları, öğrencilerinin sosyal destek toplam puanlarının yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir ($F_{(4,481)}=4.381, p<.01$). Yaşamının çoğunu köy-kasabada geçiren öğrencilerin algıladıkları toplam sosyal destek puanlarının diğer grupların puanlarından anlamlı bir biçimde farklı olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek kızlarda %77,2 oranında üst grupta iken, bu oran erkeklerde %22,8 oranına düşmektedir. Oranlardaki bu farklılığa karşın öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek düzeyleri cinsiyetlerine göre istatistikî anlamlılık düzeyinde farklılık göstermemektedir [$\chi^2_{(1)}=3,571; p>0,05$]. Bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,101$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p>0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin arkadaşta algıladıkları sosyal destek kızlarda %73,6 oranında üst grupta iken, bu oran erkeklerde %26,4 oranına düşmektedir. Oranlardaki bu farklılığa karşın, öğrencilerin arkadaşta algıladıkları sosyal destek düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermemektedir [$\chi^2_{(1)}=0,64; p>0,05$]. Benzer şekilde, bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,014$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p>0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek kızlarda %75,9 oranında üst grupta iken, bu oran erkeklerde %24,1 oranına düşmektedir. Oranlardaki bu farklılığa karşın, öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermemektedir [$\chi^2_{(1)}=02,823; p>0,05$]. Benzer şekilde, Bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,089$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p>0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin algıladıkları toplam sosyal destek kızlarda %77,4 oranında üst grupta iken, bu oran erkeklerde %22,6 oranına düşmektedir. Öğrencilerin sosyal destek algılama düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir [$\chi^2_{(1)}=7,070; p<0,01$]. Çizelge 2 incelendiğinde, kız öğrencilerin algıladıkları sosyal destek açısından daha çok üst grupta yer aldıkları gözlenirken, erkek öğrencilerin daha az sosyal destek algıladıkları ve yüzde olarak daha çoğunun düşük destek algılayan grupta bulunduğu gözlenmektedir. Benzer şekilde, bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,152$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p<0,01$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir (Bakınız Çizelge 2).

Öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek ailelerinin aylık gelir miktarı 0–999 YTL olanlarda %37,8 oranında üst grupta iken, bu oran ailelerinin aylık gelir miktarı 1000–1999 YTL olanlarda %50,6 ve ailelerinin aylık gelir miktarı 2000 YTL ve üzeri olanlarda %11,7 oranına düşmektedir. Oranlardaki bu farklılığa karşın, öğrencilerin aileden algıladıkları sosyal destek düzeyleri aylık gelir miktarlarına göre farklılık göstermemektedir [$\chi^2_{(2)}=0,139; p>0,05$]. Benzer şekilde, Bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,020$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p>0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin arkadaşta algıladıkları sosyal destek ailelerinin aylık gelir miktarı 0–999 YTL olanlarda %37,8 oranında üst grupta iken, bu oran ailelerinin aylık gelir miktarı 1000–1999 YTL olanlarda %50,2 ve ailelerinin aylık gelir miktarı 2000 YTL ve üzeri olanlarda %11,9 oranına düşmektedir. Oranlardaki bu farklılığa karşın, öğrencilerin arkadaşta algıladıkları sosyal destek düzeyleri aylık gelir miktarlarına göre farklılık göstermemektedir [$\chi^2_{(2)}=0,672; p>0,05$]. Benzer şekilde, bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,044$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p>0,05$ düzeyinde anlamlı olmadığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek ailelerinin aylık gelir miktarı 0–999 YTL olanlarda %31,3 oranında üst grupta iken, bu oran ailelerinin aylık gelir miktarı 1000–1999 YTL olanlarda %52,8 ve ailelerinin aylık gelir miktarı 2000 YTL ve üzeri olanlarda %15,9 oranına düşmektedir. Öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek düzeyleri aylık gelir miktarlarına göre farklılık göstermektedir [$\chi^2_{(2)}=10,055$; $p<0,01$]. Özellikle, özel insanlardan algılanan sosyal destek açısından üst grupta yer alan öğrencilerin gelir düzeylerinin de yüksek olduğu gözlenmektedir. Benzer şekilde, Bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,168$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p<0,01$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin algıladıkları sosyal destek toplam puanı ailelerinin aylık gelir miktarı 0–999 YTL olanlarda %28,7 oranında üst grupta iken, bu oran ailelerinin aylık gelir miktarı 1000–1999 YTL olanlarda %54,9 ve ailelerinin aylık gelir miktarı 2000 YTL ve üzeri olanlarda %16,5 oranına düşmektedir. Öğrencilerin sosyal destek algılama toplam puanı düzeyleri aylık gelirlerine göre farklılık göstermektedir [$\chi^2_{(2)}=10,937$; $p<0,01$]. Çizelge incelendiğinde, 0–999 YTL geliri olan öğrenciler çoğunlukla düşük sosyal destek algısına sahip iken, aylık geliri 1000–1999 YTL olan öğrencilerin yüksek sosyal destek algısına daha fazla sahip oldukları gözlenmektedir. Benzer şekilde, Bu iki değişken arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,189$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p<0,01$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir (Bakınız Çizelge 3).

Çizelge 4 incelendiğinde de görüleceği üzere, özellikle köy-kasaba ve yurt dışında yaşayan öğrencilerin büyük çoğunlukla düşük aile sosyal desteği algısına sahip oldukları gözlenmektedir. Bu durum hem alt grup için hem de üst grup için benzerdir. Diğer taraftan küçük şehir ve büyük şehirde yaşamlarının çoğunu geçiren öğrencilerin daha çok, aileden algılanan sosyal destek açısından alt grupta yer aldıkları

gözlenmektedir. Aileden algılan sosyal destek puanı açısından üst grupta yer alan öğrencilerin ilçede yaşamlarının çoğunu geçiren öğrenciler içinde daha fazla bir orana sahip oldukları gözlenmektedir. Elde edilen bu farkların [$\chi^2_{(4)}=22,607$; $p<0,001$] istatistikî olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde, öğrenciler tarafından aileden algılanan sosyal destek ile yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,254$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p<0,001$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin arkadaştan algıladıkları sosyal destek, yaşamlarının çoğunu köy-kasabada geçirenlerde %5,5 oranında üst grupta iken, bu oran yaşamlarının çoğunu ilçede geçirenlerde %26,9, yaşamlarının çoğunu küçük şehirde geçirenlerde %27,9, yaşamlarının çoğunu büyük şehirde geçirenlerde %34,3 ve yaşamlarının çoğunu yurtdışında geçirenlerde %5,5 oranındadır.

Çizelge 4 incelendiğinde, özellikle arkadaş sosyal desteği algısına düşük düzeyde sahip olduğunu belirten öğrencilerin genellikle yaşamlarının çoğunu ilçe, küçük şehir ve büyük şehirde geçiren öğrenciler olduğu gözlenmektedir. Bu durum üst grup için de benzerdir. Fakat üst grupta olup da yüksek düzeyde arkadaş sosyal destek algısına sahip öğrencilerin yaşamlarının çoğunu ilçe, küçük şehir ve büyük şehirde geçirenlerin oranının alt gruptaki öğrencilere oranla çok fazla farklılık gösterdiği gözlenmektedir. Elde edilen bu farkların [$\chi^2_{(4)}=10,990$; $p<0,05$] istatistikî olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde, Öğrenciler tarafından arkadaştan algılanan sosyal destek ile yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's $V=0,178$ olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p<0,05$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin özel insandan algıladıkları sosyal destek, yaşamlarının çoğunu köy-kasabada geçirenlerde %4,6 oranında üst grupta iken, bu oran yaşamlarının çoğunu ilçede geçirenlerde %21,0, yaşamlarının çoğunu küçük

Çizelge 1. Öğrencilerin Aile, Arkadaş, Özel İnsandan Algıladıkları Sosyal Destek Puanları ve Algıladıkları Toplam Sosyal Destek Puanlarının Dağılımı.

Boyutlar	Aileden	Arkadaşlardan	Özel insanlardan	Toplam Sosyal Destek
N	486	486	486	486
Aritmetik Ortalama	20.02	21.36	19.25	61.65
Ortanca	20.50	22.00	21.00	61.00
Mod	28.00	28.00	28.00	64.00
Standart Sapma	6.10	5.03	7.66	10.83
Varyans	37.28	25.37	58.74	115.45
Kayıklık	-.220	-.611	-.459	-.378
Basıklık	1.16	-.290	-1.06	.446
Ranj	24.00	24.00	24.00	69.00
Minimum	4.00	4.00	4.00	15.00
Maksimum	28.00	28.00	28.00	84.00

Çizelge 2. Öğrencilerin Aileden, Arkadaştan, Özel İnsandan ve Toplam Sosyal Destek Algılama Düzeyleri ve Cinsiyetlerine Göre Dağılımı.

		Cinsiyet				Toplam		
		Kız		Erkek		f	%	
		f	%	f	%			
Aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar	Alt Grup	116	68.2	54	31.8	170	100.0	$\chi^2 = 3.571$ p= 0.059
	Üst Grup	139	77.2	41	22.8	180	100.0	
Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar	Alt Grup	105	72.4	40	27.6	145	100.0	$\chi^2 = 0.64$ p= 0.80
	Üst Grup	148	73.6	53	26.4	201	100.0	
Özel insanlardan algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar	Alt Grup	110	67.9	52	32.1	162	100.0	$\chi^2 = 2.823$ p= 0.093
	Üst Grup	148	75.9	47	24.1	195	100.0	
Algılanan toplam sosyal destek düzeyine göre gruplar	Alt Grup	91	63.6	52	36.4	143	100.0	$\chi^2 = 7.070$ p= 0.008
	Üst Grup	127	77.4	37	22.6	164	100.0	

Çizelge 3. Öğrencilerin Aileden, Arkadaştan, Özel İnsandan ve Toplam Sosyal Destek Algılama Düzeyleri ve Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı.

		Aylık gelir miktarı						Toplam		
		0-999 YTL		100-1999 YTL YTL		2000 YTL + üzeri		f	%	
		f	%	f	%	f	%			
* Aileden	Alt Grup	64	37.6	84	49.4	22	12.9	170	100.0	$\chi^2 = 0.139$ p = 0.93
	Üst Grup	68	37.8	91	50.6	21	11.7	180	100.0	
** Arkadaştan	Alt Grup	61	42.1	67	46.2	17	11.7	145	100.0	$\chi^2 = 0.672$ p = 0.71
	Üst Grup	76	37.8	10	50.2	24	11.9	201	100.0	
*** Özel insanlardan	Alt Grup	74	45.7	75	46.3	13	8.0	162	100.0	$\chi^2 = 10.055$ p = 0.007
	Üst Grup	61	31.3	10	52.8	31	15.9	195	100.0	
**** Toplam	Alt Grup	67	46.9	60	42.0	16	11.2	143	100.0	$\chi^2 = 10.937$ p = 0.004
	Üst Grup	47	28.7	90	54.9	27	16.5	164	100.0	

* Aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar

** Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar

*** Özel insanlardan algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar

**** Algılanan toplam sosyal destek düzeyine göre gruplar

Çizelge 4. Öğrencilerin Aileden, Arkadaştan, Özel İnsandan ve Toplam Sosyal Destek Algılama Düzeyleri ve Yaşamlarının Çoğunu Geçirdikleri Yerlere Göre Dağılımı.

		Yaşamının çoğunu geçirdiği yer										Toplam		
		Köy-kasaba		İlçe		Küçük şehir		Büyük şehir		Yurt dışında		f	%	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
*Aileden	Alt Grup	11	6.5	27	15.9	50	29.4	74	43.5	8	4.7	170	100.0	$\chi^2 = 22.607$ p = 0.000
	Üst Grup	16	8.9	64	35.6	41	22.8	48	26.7	11	6.1	180	100.0	
** Arkadaştan	Alt Grup	22	15.2	36	24.8	30	20.7	52	35.9	5	3.4	145	100.0	$\chi^2 = 10.990$ p = 0.027
	Üst Grup	11	5.5	54	26.9	56	27.9	69	34.3	11	5.5	201	100.0	
*** Özel insanlardan	Alt Grup	25	15.4	52	32.1	38	23.5	42	25.9	5	3.1	162	100.0	$\chi^2 = 22.226$ p = 0.000
	Üst Grup	9	4.6	41	21.0	59	30.3	74	37.9	12	6.2	195	100.0	
**** Toplam	Alt Grup	27	18.9	37	25.9	29	20.3	46	32.2	4	2.8	143	100.0	$\chi^2 = 19.694$ p = 0.001
	Üst Grup	7	4.3	45	27.4	46	28.0	54	32.9	12	7.3	164	100.0	

* Aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar

** Arkadaştan algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar

*** Özel insanlardan algılanan sosyal destek düzeyine göre gruplar

**** Algılanan toplam sosyal destek düzeyine göre gruplar

şehirde geçirenlerde %30,3, yaşamlarının çoğunu büyük şehirde geçirenlerde %37,9 ve yaşamlarının çoğunu yurtdışında geçirenlerde %6,2 oranındadır. Özellikle küçük şehir ve büyük şehirde yaşamlarının çoğunu geçiren öğrencilerden üst grupta olan yer alan öğrencilerin oranının, özel insan sosyal desteği algısı açısından alt grupta olan öğrencilerin oranından daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Köy-kasabada yaşayan öğrencilerin büyük çoğunluğunun düşük düzeyde özel insan sosyal desteği algısına sahip oldukları ortaya çıkmaktadır. Elde edilen bu farkların [$\chi^2_{(4)}=22,226$; $p<0,001$] istatistikî olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde, öğrenciler tarafından özel insandan algılanan sosyal destek ile yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's V =0,250 olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p<0,001$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir.

Öğrencilerin algıladıkları sosyal destek toplam puanı, yaşamlarının çoğunu köy-kasabada geçirenlerde %4,3 oranında üst grupta iken, bu oran yaşamlarının çoğunu ilçede geçirenlerde %27,4, yaşamlarının çoğunu küçük şehirde geçirenlerde %28,0, yaşamlarının çoğunu büyük şehirde geçirenlerde %32,9 ve yaşamlarının çoğunu yurtdışında geçirenlerde %7,3 oranındadır. Köy-kasaba da yaşayan öğrencilerin büyük çoğunlukla düşük toplam puanı sosyal destek algısına sahip oldukları gözlenmektedir. Diğer taraftan ilçe, küçük şehir ve büyük şehirde yaşamlarının çoğunu geçiren öğrencilerin daha fazla sosyal destek algısına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Yurt dışında yaşamlarının çoğunu geçiren öğrencilerin de algıladıkları sosyal desteğin daha yüksek olduğu söylenebilmektedir. Elde edilen bu farkların [$\chi^2_{(4)}=19,694$; $p<0,01$] istatistikî olarak anlamlı olduğu gözlenmiştir. Benzer şekilde, öğrenciler tarafından algılanan sosyal destek ile yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkeni arasındaki ilişkinin derecesi Cramer's V =0,253 olarak elde edilmiş ve ilişkinin $p<0,01$ düzeyinde anlamlı olduğu gözlenmiştir (Bakınız Çizelge 4).

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Çalışmanın sonuçlarına göre; aileden, arkadaşlardan ve özel insandan algılanan sosyal destek puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur. Algılanan toplam sosyal destek açısından ise; kız öğrencilerin algıladıkları sosyal destek erkek öğrencilere oranla daha yüksek bulunmuştur.

Diğer araştırmalara bakıldığında, kadınların komşuluk ilişkilerinin, erkeklerin ise arkadaş ilişkilerinin yoğun olduğu (Litwin, 2000), kızların düşük düzeyde akran desteği aldıkları ve erkeklerin okul çalışmalarında yüksek düzeyde güçlükler yaşadıkları, okullarından aldıkları desteğin düşük olduğu bildirilmektedir (Santa Lucia ve ark., 2000). Kız öğrencilerin toplam sosyal destek algısı puanlarının yüksek olması toplumda kız ve erkek çocuklarına yönelik farklı tutumlarla açıklanabilir. Bir başka anlatımla kız çocuklarına daha koruyucu bir tutum ile yaklaşıldığı söylenebilir.

Öğrencilerin aileden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ile ailelerin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Diğer taraftan, öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek ile ailelerin aylık gelir düzeyi arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Testin tümünden elde edilen algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamalarının da benzer şekilde gelir düzeyi göz önünde bulundurulduğunda istatistikî olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı gözlenmiştir.

Özel insandan algılanan sosyal destek puanlarının gelir düzeyine göre farklılaşması şaşırtıcı değildir. Gençlerin özellikle tiyatro, sinema gibi sosyal ve kültürel etkinliklere katılabilme imkânları gelir düzeyinden etkilenmektedir. Bu sosyal ve kültürel etkinliklere de özel insanla katılmanın daha çok tercih edildiği söylenebilir. Bu bağlamda, gelir düzeyinin algılanan sosyal destek ile yakından ilgili olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerinin aileden ve arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ile ailelerin aylık gelir

düzeyi arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Diğer taraftan, öğrencilerin özel insanlardan algıladıkları sosyal destek ile ailelerin aylık gelir düzeyi arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olduğu gözlenmiştir. Testin tümünden elde edilen algılanan sosyal destek puanlarının aritmetik ortalamalarının da benzer şekilde gelir düzeyi göz önünde bulundurulduğunda istatistikî olarak anlamlı bir biçimde farklılaştığı gözlenmiştir.

Öğrencilerin aileden, arkadaştan ve özel insandan algıladıkları sosyal destek ile yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerinin testin tamamı için algıladıkları sosyal destek puanları ile yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu bulgu, küçük yerleşim yerlerinde sosyal bağların daha güçlü olması ile açıklanabilir. Yaşamlarının çoğunu köy ve kasabada geçiren öğrenciler, korunaklı küçük bir sistemden, kent ve üniversite sistemine girdiklerinde tolerans eşiklerinin üstünde bir baskı hissedebilirler ve farklı çevrelerden gelen arkadaşlarından algıladıkları destek azalabilir.

Sosyal destek ölçeğinin tamamı ile aile, arkadaş, özel insan desteği alt ölçeklerine göre öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Yapılan araştırmalarda, eğitim düzeyi düştükçe aile ağlarının arttığı, eğitim düzeyi yükseldikçe arkadaşlık ağlarının arttığı bulunmuştur (Litwin, 2000). Bu araştırmada, sınıf düzeyi açısından anlamlı farklılık bulunmaması, örneklemde yer alan öğrencilerin üniversitede okumaları, bir başka deyişle aynı eğitim kademesinde bulunmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Bu çalışmada, sosyal destek ölçeğinin tamamı ile aile, arkadaş, özel insan desteği alt ölçeklerine göre öğrencilerin yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Yapılan bir araştırmada yaş ilerledikçe arkadaş ilişkilerinin azaldığı bulunmuştur (Litwin, 2000). Söz konusu bu araştırmada ise, sosyal destek algısı ile

öğrencilerin yaşları arasında anlamlı bir ilişki olmaması, öğrencilerin benzer yaşlarda olmaları ile açıklanabilir.

Sosyal destek ölçeğinin tamamı ile aile, arkadaş, özel insan desteği alt ölçeklerine göre öğrencilerin okudukları bölümler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Bu bulgunun, araştırmanın sadece Eğitim Fakültesi öğrencileri ile yapılmasının bir sonucu olduğu düşünülebilir.

Analiz sonuçları, öğrencilerinin aileden, arkadaştan ve özel insandan algıladıkları sosyal destek ile testin tamamı için öğrencilerin ikamet durumlarına göre istatistikî olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir.

ÖNERİLER

Bu sonuçlara göre, örgün eğitim alanına, ailelere, topluma ve daha sonra yapılabilecek araştırmalara yönelik bazı öneriler aşağıda verilmektedir. Sosyal desteğin sosyal ilişkilerde yardımcı ve olumlu etkisi vardır. Düşük destek algılayan öğrencilerin destek kaynakları ile görüşülebilir. Destek kaynaklarında yararlanma becerisi geliştirmek üzere "sosyal ilişkileri geliştirme", "sosyal destek beceri programı", "iletişim becerileri" gibi bazı psiko-eğitsel programlar hazırlanabilir.

Sosyal destek ruh sağlığı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Bu nedenle, sosyal desteğin önemini ve sağlanmasını vurgulayan, anne baba eğitimi seminerleri düzenlenmelidir.

Üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinde, öğrencilere sosyal destek noksanlığının danışandan (öğrenciden) ve dış faktörlerden kaynaklanan nedenleri üzerinde durulabilir. Öğrenciye sosyal destek kaynaklarından yararlanma becerileri sağlanabilir. Bunun bir sonucu olarak, öğrencilerin psikolojik sağlamlılık ve iyi oluşlarına katkıda bulunulabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal destek düzeylerini belirlemek, risk gruplarını belirlemede de yararlı olur. Önleyici/koruyucu ruh sağ-

lığı açısından, yakın sosyal bağların kurulduğu kişilerin önemi göz ardı edilemez. Üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinde, yakın sosyal bağların kurulduğu kişilerle sağlıklı iletişim kurulabilmesi için sosyal beceri eğitimi grup çalışmaları ve psiko-eğitim çalışmaları yapılabilir.

Sosyal destek algısına ilişkin yapılacak olan daha sonraki araştırmalara yönelik şöyle önerilerde bulunulabilir:

✓ Bu araştırma, bir Üniversitenin Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Gele-

cekteki çalışmalarda bu sınırlılığın da göz önüne alınarak, farklı üniversite ve fakültelerdeki öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyine ilişkin karşılaştırmalı araştırmaların yapılması alınacak önlemlerin çeşitlendirilmesi açısından yararlı olabilir.

✓ Psikiyatrik ve bedensel rahatsızlığı olan grupların da algıladıkları sosyal destek düzeyine ilişkin karşılaştırmalı araştırmaların yapılması alınacak önlemlerin çeşitlendirilmesi açısından yararlı olabilir.

KAYNAKLAR

Anderson G (1998) Sampling. eds. Routledge Falmer. Fundamentals of Educational Research. 1st ed. London, The Farmer Press. p.87-97.

Baron, RS, Cutrona CE, Hicklin D, Russell DW ve Lubaroff DM (1990) Social Support and Immune Function Among Spouse of Cancer Patients. *Journal of Personality and Social Psychology* 59(2): 344–352.

Eker D, Arkar H ve H Yıldız (2001) Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Gözden Geçirilmiş Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirliliği. *Türk Psikiyatri Dergisi* 12(1): 17–25.

Heller KRW ve Swindle LD (1986) Component Social Support Process: Comment and Integration. *J Consult Clinical Psychology* 54 (4): 466–470.

Hinkle DE, Wiersma W, Jurs SG (1998) Hypothesis Testing K-Sampling Case: Analysis Variance One Way Classification, *Applied Statistics for the Behavioral Sciences*. 4th ed. New York. Houghton Mifflin Com. p.422-82

Kef S (1997) The Personel Networks and Social Supports of Blind and Visually Impaired Adolescents. *Journal of Visual Impairment and Blindness* 1997; 91, 236–244.

Litwin H (2000) Activity, Social Support and Well-Being: An Empirical Examination. *Canadian Journal on Aging* 2: 416- 431.

Tak YR ve Mccubiin M (2002) Family Stres, Perceived Social Support and Coping Following the Diagnosis of A Child's Congenital Heart Disease. *Journal of Advanced Nursing* 39(2): 190–198.

Santa Lucia RC, Gesten E, Rendina-Gobioff G, Epstein M, Kaufmann D, Salcedo O ve Gadd R (2000) Children's School Adjustment: A Developmental Transactional Systems Perspective. *Journal of Applied Developmental Psychology* 21(4): 429–446.

Sorias O (1988) Sosyal Desteklerin Ruhsal Sağlığı Koruyucu Etkisinin Depresyonlu ve Sağlıklı Kontrollerde Araştırılması. *Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 27: 1033–1038.

Sorias O (1988) Sosyal Destekler ve Ruh Sağlığı. *Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 27(1): 359–363

Sümbüloğlu K ve Sümbüloğlu V (2002) Parametrik Önemlilik Testleri. *Biyoistatistik*. 10. baskı. Ankara: Hatipoğlu Yayınları, p.157-176.

Yıldırım İ (1998) Akademik Başarı Düzeyleri Farklı Olan Lise Öğrencilerinin Sosyal Destek Düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2(9): 33–38.